

SURİYE BİLGİ NOTU

EYLÜL
2022

1. SURİYE EKONOMİSİ GENEL GÖRÜNÜMÜ

Geçmişte merkezi planlı bir ekonomik sisteme göre yönetilen ve 2000 yılından itibaren serbest piyasa ekonomisine geçiş sürecine giren Suriye'nin temel gelir kaynakları petrol, dış yardımlar, yurt dışında çalışan Suriyeli işçilerin döviz gelirleri ve tarımdır. Büyük kısmı iç piyasada tüketilen tarımsal ürünlerin çoğu ülkenin kuzeyinde Halep-Şam hattının batısında üretilmektedir. Halkın önemli bir kısmı sektörde istihdam edilmektedir. Buğday, şeker pancarı, arpa, mısır ve darı en önemli tahılı, pamuk ise en büyük ve güvenilir ihracat ürünüdür. Ancak, hükümetin, pamuk ve tahıl piyasalarına müdahalelerinden, tarımda özel sektör faaliyetleri, daha az stratejik önem arz eden meyve üretimi gibi alanlarda yoğunlaşmaktadır.

Suriye'de krom ve manganez rezervleri de bulunmaktadır. Buna ek olarak, kireçtaşı ocakları, yol döşemesi için kullanılan bazalt ve çimento endüstrisinde kullanılan marl da ülkenin çeşitli şehirlerinde yer almaktadır.

2011 yılında başlayan iç karışıklıklar, tüm ekonomik faaliyetlerde ciddi anlamda küçülmeye neden olmuş, ülkedeki sanayi merkezleri durmuştur. Hükümet hali hazırda iç savaş, siyasi istikrarsızlık ve uluslararası yaptırımların körüklediği ekonomik faaliyetlerdeki çöküntüyle mücadelede büyük sorunlar yaşamaktadır. Ülkede, temel ihtiyaçların karşılanması dışında bir ekonomik politikadan bahsetmek pek mümkün değildir.

Ülke ciddi boyutta dış yardımlara bağlıdır, iç savaşla birlikte Suriye petrolünün ithalatına gelen ambargo ile ülke en önemli geçim kaynağını kaybetmiştir. Ülkede yaşanan iç savaş ve uygulanmakta olan uluslararası yaptırımlar ülkedeki ekonomik faaliyetleri büyük ölçüde kesintiye uğratmıştır. Dolayısıyla ülkenin ekonomik göstergelerinin tamamı bozulmuştur. Üretim, ihracat ve ithalat gerilerken gelirler azalmış ve bütçe dengesi büyük oranda bozulmuştur. Aynı şekilde, döviz gelirlerinin gerilemesi döviz kurlarındaki istikrarın bozulmasına yol açmıştır.

2. SWOT ANALİZİ (FITCİ)

Güçlü Yönleri:

- Suriye, Orta Doğu'yu Avrupa'ya bağlayan Akdeniz ticaret yollarına ve enerji koridorlarına erişimi olan jeostratejik bir konumda bulunmaktadır.
- Çatışma boyunca, Devlet Başkanı Beşar Esad hükümeti İran, Rusya ve Çin'den gelen mali destekten yararlanarak ekonominin tamamen çökmesini önlemeye yardımcı olmuştur.

Zayıf Yönleri:

- Devam eden siyasi şiddet, ekonominin önümüzdeki yıllarda korkunç bir durumda kalmasını sağlayacaktır.
- Kapsamlı bir barış anlaşmasına varılmadığı sürece, Batılı hükümetler ve uluslararası kuruluşlar yeniden inşa sürecini finanse etmeyecek ve bu da toparlanmayı geciktirecektir.
- Suriye'nin en üretken sektörlerinin çoğu - imalat, enerji ve tarım dahil olmak üzere - ciddi şekilde hasar gördü ve çatışma devam ederken yeniden inşa edilmeyecektir.
- Enflasyon son yıllarda hızla yükseliyor ve hane halkının satın alma gücünü tüketmektedir.
- Devam eden ABD yaptırımları, Suriyeli kuruluşların denizaşırı ülkelere finansmana erişmesini zorlaştıracaktır.

Fırsatlar:

- Suriye ekonomisinin birçok sektörü, çatışmadan önce bile az gelişmişti ve bu sektörlerin gelecekteki gelişimi, uzun vadeli büyümenin sağlanmasına yardımcı olabilir.
- Müzakere edilmiş herhangi bir nihai siyasi çözüm, büyük olasılıkla önemli miktarda uluslararası yeniden yapılanma yardımı akışını içerecek ve bu da bir toparlanmayı başlatmaya yardımcı olacaktır.

Tehditler:

- Geçici olarak geri dönen yabancı yatırım, şiddetin yeniden canlanmasına karşı duyarlı kalacaktır.
- Okula gitmeyen çok sayıda çocuğun yanı sıra büyük ölçekli göçler ve ülke içinde yerinden edilmeler, insan sermayesine uzun vadeli zararlar verecektir.
- Kötüleşen ekonomik koşullar, hükümet kontrolündeki bölgelerde yenilenen sosyal istikrarsızlık tehditlerini artırmaktadır.

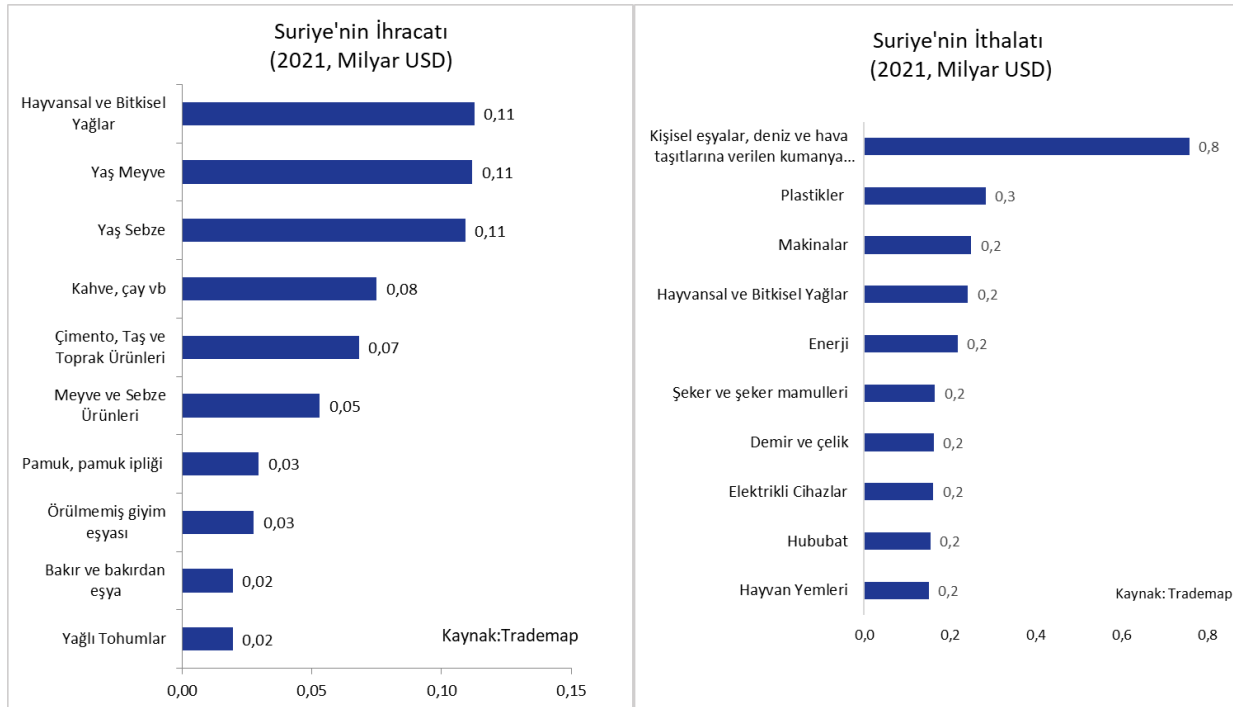
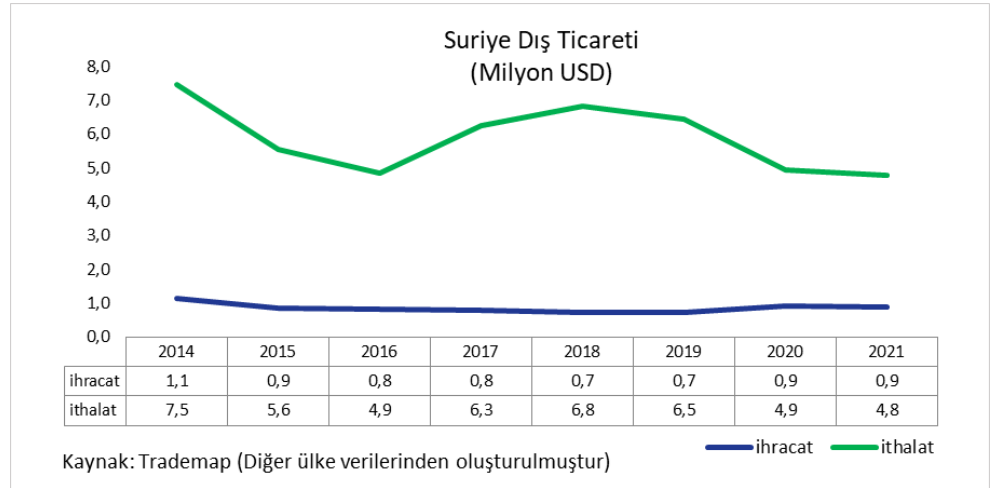

3. DIŞ TİCARET

Suriye dış ticaretinde genellikle açık vermektedir. İhracat 1 milyar USD altında 700-900 milyon USD civarında seyretmektedir. İthalatı ise 5 ila 7 milyar USD arasında gerçekleŐmektedir.

2021 yılında Suriye'nin ihracatı bir önceki yıla kıyasla %4 azalarak ve 901 milyon USD'ye; ithalatı ise %3 daralarak ve 4,8 milyar USD seviyesine gerilemiştir. Böylece yıl içinde 3,9 milyar dış ticaret açığı gerçekleşmiştir. Son 2 yılda ithalatın 5 milyar USD altına dıŐmesiyle dış ticaret açığı bahsedilen seviyeye kadar gerilemiştir.

Suriye'nin ihracatında hayvansal-bitkisel yağlar, yaş meyve ve sebze ne çıkmaktadır. Bahsedilen bu sektörler ülke ihracatının %37'sini oluşturmaktadır. İthalat tarafından ise, kişisel eşyalar %16'yı, plastikler %6'yı ve makinalar %5'i oluşturmaktadır.

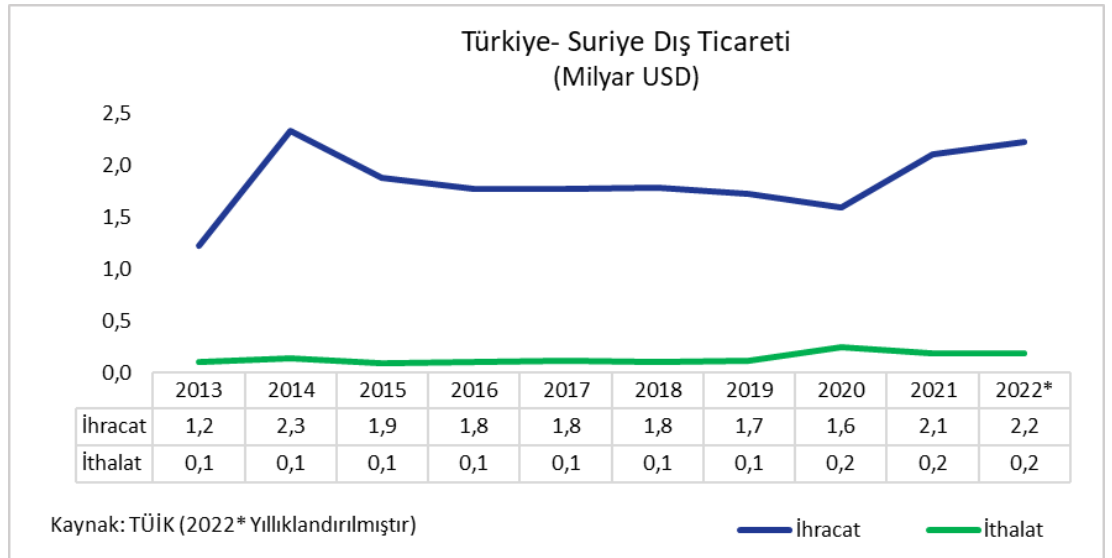

7. TÜRKİYE İLE DİŞ TİCARETİ

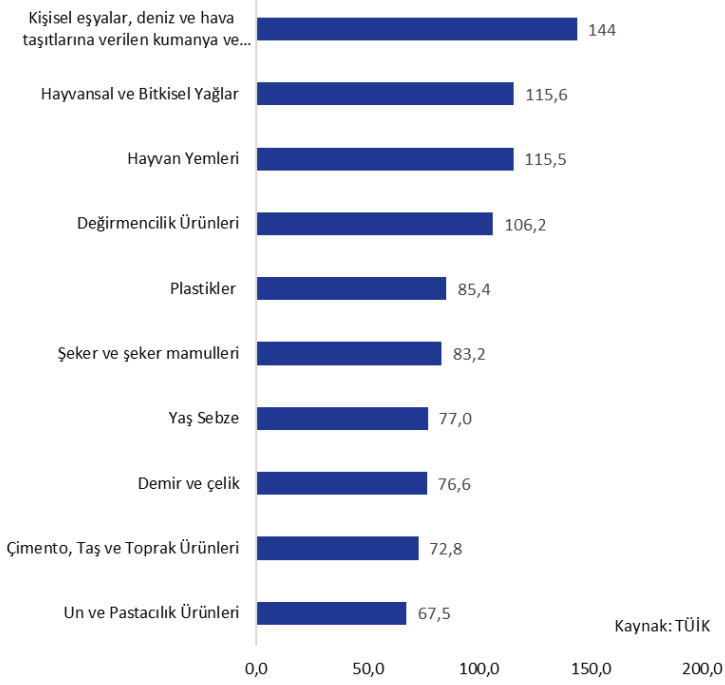
Türkiye ile Suriye arasındaki ticarete 2007 yılında yürürlüğe giren STA sonrasında çok önemli artışlar kaydedilmiş, anlaşmanın olumlu sonuçları ihracatımızın 2010 yılına kadar artmasını sağlamıştır. Ancak, Suriye’de 2011 yılında başlayan yönetim karşıtı gösterilerin başlaması ve iç karışıklığın çıkması, gösterilerin bastırılması için aşırı güç uygulanması ABD ve AB gibi ülkelerin Suriye yönetimine karşı yaptırım uygulamaya başlamasına neden olmuştur. 30 Kasım 2011’de Türkiye de Suriye’ye çeşitli ekonomik yaptırımlar uygulamıştır.

Söz konusu gelişmeler sonucunda Türkiye’nin Suriye’den ithalatı ortalama 100 milyon USD civarında gerçekleşirken, Suriye’ye ihracat ortalama 1,7 milyar USD seviyesinde gerçekleşmiştir. 2020 yılında 1,6 milyar USD olarak gerçekleşen ihracat 2021 yılında %32 artarak 2,1 milyar USD’ye yükselmiş; ithalat ise %24 daralarak 187 milyon USD’ye gerilemiştir. 2022 yılının ilk 7 ayında ihracat bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla %10 artarak 1,2 milyar USD’ye; ithalat ise %12 artarak 100 milyon USD’ye yükselmiştir.

Ürün bazında ise, 2021 verilerine göre Suriye’ye ihracatta kişisel eşyalar, hayvansal-bitkisel yağlar, hayvan yemleri öne çıkmakta olup ülkeye ihracatın %23’ünü oluşturmaktadır. İthalat tarafından ise, hayvansal-bitkisel yağlar %27’yi, pamuk-pamuk ipliği %20’yi ve yaş sebze %12’yi oluşturmaktadır.

Türkiye'nin Suriye'ye İhracatı (2021, Milyon USD, ÖTS)

Türkiye'nin Suriye'den İthalatı (2021, Milyon USD, ÖTS)

DIŞ EKONOMİK İLİŞKİLER KURULU

Huzur Mahallesi, Azerbaycan Caddesi Skyland Sky Office No: 4
B Blok Kat: 21-22 Seyrantepe 34485 Sarıyer/İstanbul

www.deik.org.tr • info@deik.org.tr

[Twitter](#) [Instagram](#) [LinkedIn](#) [YouTube](#) [Facebook](#) /deikiletisim | www.deik.org.tr